

MAGYAR KURIR

Indült Bétsből, Kedden, Mártzius 22-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Tegnap ilyen hivatalszerént való hadi Tudósítások adattattak - ki Bétsben: —

„*Chaumontból* Mártz. 12-dikén. A két nagy armádáknak egymástól lett elválások után, F. M. Hertzeg *Schwartzenberg* ismét hozzá fogott vala Febr. 27-dikén a megtámadólag való hadi munkához, 's a *Bar-sür-Aubénél* történt verekedés után, a' melly ezen napon történt, valamint *Troyest* így szintén minden egyéb helyeket, mellyeket már annakelőtte még egyszer elfoglalt vala, ismét elfoglalt. —

„F. Marschal *Blücher* ekkor *La-Ferte-sous-Jouarre* mellett a' Marne vizén által ment vala, ötet *Napoleon* nyomban követte. A' F. Marschal vissza vonta magát *Soissanhoz*, a' hol a' *Bülow* és *Winzingerode* seregeiket, mellyek az ő fő vezérlése alá rendeltettek vala, magához tsatolta. —

„*Napoleon* hasonlóképpen által ment ugyan *La-Ferte* mellett a' Marne vizén, 's *Rheims* városán által, oldálfélt a' *Loon* felé vivő útra tért - el. F. M. *Blücher* ezen mozdulások által a' maga szárnyát fenyegetetni látván, 's minthogy ez a' környék a' verekedésre alkalmasnak nem találta, egész erejével *Laon* mellett helyezettette állásba magát, olly célzással, hogy *Napoleon* Császárt ott az ütközettel megkínálja. Ezen utolsóinak fő hadi szállása Mártz. 8-dikán az *Aisne* job partján *Bray-en-Laonnaisben* volt. —

„F. Marschal Hertzeg *Schwartzenberg*,

hogy minden mozdulásokra, mellyeket a' környülállások kívánni fognának, készen lehessen, *Troyes* és *Arcis* között gyűjtötte össze főbb erejét. Ennek job szárnyához tsatolták magokat a' *St. Priest* és *Jagow* seregeit *Silleryben*, a' *Tettenborn* serege *Epernayban*, és a' *Gróf Platowé* *Sezannében*, egyszersmind az ellenség' mozdulásaira figyelmezvén. —

„A' Marschal *Augereau* vezérlése alatt lévő ellenséges armáda, a' mi Déli seregeinknek 's nevezetesen azon seregeinknek mozdulásaik által, mellyek a' *Saone* vize' job partján *Dijon* felől *Chalons-sur-Saonén* által *Maszon* (*Maçon*) városa felé előre nyomultak, jónak találta oly nagy sebességgel vissza vonni magát, hogy Mártzius 8-dikán *Boug-en-Bressét* már oda hagyta vala, 's *Lyon* felé hátrál, a' hova a' mieink ötet nyomon követik.“

„*Chaumontból* Mártzius 14-dikén. — Orosz Generális *St. Priest* így írt 12-dikben *Rheims* városából az Orosz Császár ő Felségéhez: —

„*Sire!* Sietek alázatossággal kezébe küldeni Felségednek *Rheims* városa' kulcsait, mellyet én ma reggel réárohanás által foglaltam - el. Az őrző seregnek lovas tsapatja, melly erőszak által akart seregeinken keresztül vágni, egészszen semmivé tétetett; 2500 emberek estek fogságra, kik között vannak Generális *Lacoste*, Oberster *Regnier*, és sok egyéb tisztek. Nagy bethületére szolgál a' vezérlésem alatt lévő seregnek, hogy leg kissebb rendet-

lenség sem történt. A' bérontást néhány felőlről tettünk igen tüzesen, melynek az a' jó következése volt réánk nézve, hogy nem felettébb sokat veszítettünk. Azonnal bővebb tudósítást küldök Felsőgedhezmind ezekről, mihelyest miadenünnét kezemhez érkeznek a' jelentések. —

„Meghatározott tudósításaim érkeztek a' felől, hogy *Napoleon* megverettetett légyen Laonnál, melynek a' lett a' következése, hogy Soisson felé vissza kezdette magát vonni. Az ellenség' 6-dik armádája a' *M. Marmont* vezérlése alatt, mint látszik a' többektől elvágattatott, és egészen semmivé tétetett. Tsak lovasságának egy része menekedett - meg; a' gyalogsága 50 ágyúkkal egyetemben a' győzedelmesek kezire került. Az ellenség a' maga Soisson felé való hátrálását számos lovas csapatok által fedezi az *Aisne* mellett. —

„Én már *Bery-au-Bac* felé is csapatokat küldöttem - el, hogy recognoscirozzanak, és seregeimet a' F. Marschal *Blücher* armádájával tsatólják össze, a' ki gyaníthatóképpen előre fog nyomulni. Én azonközben *Montcorneten* által fogom tudósításaimat hozzá elküldeni. Reménlem, hogy holnap meghatározottabb tudósítást tehetek. —

„Gróf *St. Priest*.

„Bizonyos tudósítások szerint *Napoleon* Császár Mártzius 11-dikén Soissonba megérkezett vala, és a' várost nagy sietséggel erősítették, és az egész Frantzia armáda hátrált. —

„Az éppen most érkezett tudósítások szerint a' F. M. Lajtinant *Bianchy*' serege Mártz. 11-dikén Maszon (Maçon) mellett, fegyvereinkre nézve győzedelmes veredést állott - ki a' *M. Augereau* armádája ellen, a' melly, számos foglyoknak és ágyúknak elvesztése után magát vissza vonni kényszerítettetett. Déli armádánk az ő kergetésében foglalatoskodott, a' honnét, a' seregeknek állásokból itélvén, fényes resultatumokat lehetett várni. —

„A' F. M. Hertzeg *Schwartzenberg*' vezérlése alatt lévő fő armáda egész mozgásban volt, hogy a' több szövetséges armádákkal teljes egyetértéssel folytassa a' munkát.“

~~~~~

Tudjuk a' régibb újságokból, hogy a' F. M. *Blücher* armádája már a' múlt Febr. második hetében Soissons városa körül 's azon jóval is túl járt, 's említettük volt röviden, hogy onnét azután ismét a' Marnei Chalonshez gyülekezett vissza. Azon környülállások, mellyek F. M. *Blücher* arra indították, hogy seregeit Chalonshez vissza hozza, egy levélben adattatnak elő, melly tsak most jött - ki újságainkban. A' levél ez: —

„Ánglus Oberster *Lowe*, a' *Bath* Rendje Ritteréhez Gen. *Stewerthez* (a' ki mint Ánglus Követ a' szövetségesek' fő hadiszállásán van) a' *Sléziai* armáda fő hadiszállásáról *Chalonsból* Febr. 15-dikén: —

„Uram! F. Marschal *Blücher*nek ismét egy igen vakmerő verekedése vala az övénel sokal számosabb és *Bonapártétol* személyesen vezéreltetett armádával. —

„Minekutánna F. M. *Blücher* Marschal Marmontot Febr. 13-dikán az ő *Étogesi* tanyájából elkergette volna, itt értésére esett, hogy Bonaparte az azelőtt való napon a' maga testőrző seregeivel útját *Chateau-Thyerribe* vette volna, a' honnét *York* és *Sacken* Generálisok már eljöttek, 'smagokat a' Marne megé vissza vonták vala. —

„Tegnap reggel olyan jelentést vévén, hogy *M. Marmont* magát *Fromentieres* faluból visszavonnyá, F. M. *Blücher*, a' ki azon éjjelt *Champaubertnél* a' szabad ég alatt töltötte vala el, arra határozta magát, hogy M. Marmontnak üzésére mennyen. Vélle tsak a' Gen. *Kleist* serege és a' *Langeroné*nak a' Gen. *Kapicziejewicz* alatt lévő osztálya voltak. Az ellenség *Joinvillers* nevű faluig hátrált, a' hol azt vet-

tük észre, hogy nagy ellenséges lovas *massák* sereglettek össze, a' mellyek hat ágyúinkat, mellyek hevesen előre nyomultak vala, megtámadták és elvették; hanem a' Pruszsus lovasság a' Gen. *Ziethen's* Oberster *Blücher* (a' Marschal fia) vezérlésük alatt, az ellenséget azonnal megtámadták, és az ágyúkat vissza vették. Itt az esett értésünkre némelly hadi foglyoktól, hogy *Bonaparte* egész testőrző seregével és sok lovassággal ide érkezett légyen, a' kik azon éjjel tettek vala ezen erőltetett útat *Chateau-Thiery*ből. Már most nagyobb *massával* kezdett előre nyomulni az ellenséges lovasság, 's a' mi előljáró seregünkhöz tartozó lovasságot ketté törvén, a' térségen nagy dühösséggel gyalog tsapatjainkra ütött. Hogy e' történik, előre ellehetett látni, melyre nézve tsapatjaink négy szegletű *massákat* formálván, helyeiken megállottak, 's az ellenséget heves tüzrel köszöntötték. Ugyan ekkor rohant rá az ellenség hat más ilyen négy szegletű tsopotjainkra, mellyek a' falu mellett egy nagy mezőn állottak. Mind ezek vissza verték az ellenséget. Lovasaink ez alatt a' mi *massáinknak* nyílásaik között magokat ezeknek hátok megé vették, ott ismét rendbe állottak, 's ekkor a' *massáink'* tüze által megzavartatott ellenségre ismét rá tsaptak, 's őtet megfutamtatták. —

„Az ellenség' száma mindazonáltal így is szünetlenül nevedett, 's két szárnyaink mellett köröskörül tették fordulásait. *F. M. Blücher* tehát, kinek kevés lovassága vala, arra határozta magát, hogy egy oly helyről, mellyen neki illy nagy számú ellenséggel kellett verekedni, magát visszavonnyá. Gyalogságaink négy szegletű *massákban* hátráltak; az ágyúk a' köztök lévő üres helyeken jöttek; az ő hátokat és szárnyaikat a' lovasság és az egyenként lövöldözők fedezték. A' hátrálás tiszta és bokratlan helyen esett, de tsakugyan holmi apró erdők között, mellyek lehetségessé tet-

ték az ellenség' lovasságának azt, hogy fordulásait eltitkolhassa. A' *Jouvilliers*, *Champeaubert*, és *Etoges* között lévő útnak fele részén, a' melly valami 4 órányi útat teszen, a' hátrálás tsak egy szünetlen tartó verekedés volt. A' marschban szünetlen töltöttek és lőttek seregeink, 's még is leg jobb rendet tartottak. Sokszor megtörtént, hogy az ellenséges lovasság négy szegletű *massáink* között találta lenni magát, a' melly esetben mindenkor sok kárvallással kéntelenítetett kimenni azok közül. Sokszor réánk tsapott haszon nélkül. Naplemente felé egy oldalfélt való úton *Champeaubert* és *Etoges* között az ellenséges lovasságot előnkbe kerülni, 's hátrálásunk' útjába állani szemléltük, a' hol vastag *massákat* formálván, nyilván kijelentette, hogy nem akar által bocsátani. Itt már most minden felől körülvéetve lenni látván *F. M. Blücher* magát, határozását éppen oly sebesen megtette, mint véghez is vitte, t. i. hogy útját folytassa, 's minden akadályok között nyílást tsináljon az általmenetelre. A' mi minden felől megtámadtatott *massáink* és tsapatjaink, teljes jó rendel nyomultak előbbelőbb; ágyúink hevesen tüzeltek arra a' tsapatra, melly előnkbe állott vala; előlmenő tsapatjaink is egész sor tüzeket adtak puskaikból ugyan arra: melly is mind ezeknek ellenek nem álhatván, kéntelen volt útat nyitni előttünk, megelegedvén tsapatjainknak a' szárnyaik felől és hátulról való megtámadásával, a' mellyek közzül mindazonáltal egyiket is által nem törhette 's meg nem zavarhatta. El jöven az éjtzaka, ekkor a' lovasságnak próbatételei után, a' gyalogság kezdett réánk tsapkodni, 's *Etoges*be megérkezvén, itt is egy más gyalog tsapat adott réánk tüzet, a' melly oldalfélt való útakon került vala oda előnkbe. Hanem Gen. *Kleist* és *Kapczjevicz* itt is útat törtek által, uoha feles vesztéssel, 's minden további akadályok nélkül *Bergereshez*

vitték seregeiket, a' hol az ég alatt töltötték - el az éjjelt. A' mi elfogattattakból, elestekből, és sebesekből álló vesztesünk ezen hosszas és heves verekedésben 3500 emberekre és 7 ágyukra tétetik. Az ellenség azt tette vala fel magában, hogy ezen egész seregünket semmivé tegye. Kellott két annyi emberinek lenni, mint nekünk; lovassága három annyi volt (hozzá vetve valami 8000). A' mi ágyúzó seregünk jobban dolgozott, számosabb is volt mint az ellenségé, a' kinek e' miatt, és hogy az ő lovasságát a' mi massáink mindenkor vissza nyomták, sokat kellett vesztetni. — Ezen történetek után *Chalons* mellett gyűjtötte össze F. M. *Blücher* a' maga seregeit, a' hova 16-dikban megérkezett.

Béts Mártz 22-dikén.

Báró *Quarrin*, a' Mesterségeknek, Philosophiának, és Orvosi tudománynak Doktora, Kórnányszéki Tanácsos, etc. etc. e' hónap' 19-dikén életének 80-dik esztendejében, elgyengülés miatt meghalálozott,

Azon nevezetes hadi történetekről, mellyeket a' mai M. Kurir' elején tegnap írtunk, ma semmi további tudósításokat nem kaptunk.

Elegyes Dolgok.

Mihály és Miklós Orosz Nagy Hercegek (az Orosz Császár' két testvérei, kiket a' közeli újságunkban más újságok után hibáztatván, mi is fiainak írtunk) Mártz. 12-dikén a' Ménusi Frankofurtumba megérkeztek.

A' Norimbergai újság szerint Mártz. 10-dikén este igen heves és tartós ágyúzás

hallatott *Moguntzia* felől Frankofurtumba; 's 11 órakor olyan rendeléssel érkezett meg ide egy sebes posta, hogy a' városi (t. i. a' Frankofurtumi) Huszárok és egyéb önként vállalkozott lovasok sietséggel induljanak - meg *Moguntzia* felé. Erre az adta vala az okot, hogy néhány ezer Frantziák onnét *Monbach* felé kiütöttek, már nyertek vala is egy kevés földet, de végezetre az ide sietett seregektől a' várba vissza vették és sokat vesztek. — A' Hannai erősségeknek helyreállítatásokon ismét nagy iparkodással dolgoznak naponként néhány ezer vidéki lakosok.

A' Frankofurtumi és a' Moguntziához közel lévő egyéb vidékeken kihirdetett, hogy a' Moguntziai erősségekben lévő ellenséges seregekre nézve a' felkelő népnek sietséggel ki kell állani.

A' Nemet országi eddig volt Primas 's mostani Konstantzi Érsek, Helvétziát, a' hol egy ideig tartózkodott, oda hagyván, most Regensburghan van.

~~~~~

A' Spanyol szélekről ezeket írták: — Lord *Wellington*hoz a' vártörő ágyúk megérkeztek a' *Bayonnei* sántzoknak ostromoltatásokra. — Marschal *Sachet* még Febr. 2-dikán *Gironában* volt Spanyol országban; ezen napon hirdette - ki katonái között, hogy ők már most a' *Rhodanus* felé hazájok' oltalmazására mennek.

A' mi Spanyol országot magát illeti, úgy láttzik az Ánglus levelek szerint, hogy ennek belső boldogságát a' Frantzia seregeknek onnét való eltávozások 's Királyának hazamenetele sem könnyen fogja helyre állítani. (*Lásd a' Tóldaléket* (*).

Mártzius 19-dik napján adtak 100 Forint Conventziós pénzért 217 forintot Váltótzédulában. — Egy Császár aranyért 9 f. tot és 45 1/4 krt.

Irta Pántzél Dániel.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 20.

A' Magyar Kurir 23-ik darabjához.

(*) *A' Spanyol Kortések' Februárius 3-dik és 4-dik napjain tartott lármás tanácskozásai'nak történelmi előbeszélése az Angliai újságokból: —*

Megkésztven a' *Congressus* Februárius 3-dikán a' tudva lévő *Dekretumot*, a' jelenlévő nép néhány versben kinyilatkoztatta a' Kortésekhez viseltető háládatosságát azért, hogy ily bölts és igazságos *Dekretumot* készítettek. Egyik tag, *Sennor Sanchez* így szólt: Minthogy a' nép a' Kortésekhez való köszönetét és háládatosságát ezen igen nevezetes *Dekretumért* ki jelentette: illendő, hogy mi is még egy lépést tegyünk, 's' mind azokat a' környülállásokat a' közönség' eleibe terjeszszük, melyek, erre a' *Dekretumra* alkalmatosságot szolgáltattak. E' nem csak azért lenne szükséges, hogy a' *Napoleontól* újabban elkövetett hitetlenség és tsalárdság kinyilatkozzék, hanem még ezen *Congressus'* letelének megtartására is. Által fognak ebből látni az idegen nemzetek, hogy a' *Spanyolok* nem csak derék emberek, hanem igazságosok, a' dolgokba belátók, és előrevigyázók is, és hogy ők a' magok boldogságokat nem csak tulajdon függetlenségekben, hanem az egész Európában találják-fel. Továbbá még azért is szükséges lenne ezeknek a' környülállásoknak kihirdetése, hogy az ifjú *Monárchának VII-dik Ferdinandusnak* szeretetét fenntarthatassuk és néki megmútathassuk, hogy a' nép-képviselőinek ő hozzá való hajlandósága meg nem gyengült. Fognak egyéberánt oly rossz gondolkodású emberek is találni, a' kik azt fogják velle elhitetni akarni, hogy mi ezt a' *Dekretumot* az ő eránta való szeretetbeli fogyat-

kozás miatt erősítettük-meg: holott az abban meghatározott intézeteknek semmi egyéb céljuk nintsen, hanem csak hogy a' Király meg ne alacsonyíttassék 's meg ne tsalattassék, hanem inkább hogy szabadon 's hozzá illő méltósággal jelenhessen-meg köztetek. —

Ezek után javallotta *Sennor Sanchez*, hogy minden *Documentumokat*, mellyekben az ezt a' *Dekretumot* megelőzőt környülállások 's azon indító okok találtnak, mellyekre nézve a' Kortések ezt kiadni jónak itélték, terjeszsenek a' közönség' eleibe, a' melly alkalmatossággal jó lenne egy *Manifestumot* is kiadni, mellyben szeretett *Monarchánknak* ártatlansága, 's a' *Bonaparte* ravasz és kegyetlen, a' *Spanyol* nemzetnek meggyaláztatása 's a' *VII-dik Ferdinandus* elfogattatása által kinyilatkoztatott politikája, leírattassék, 's egyzersmind ezen *Fejedelmi Congressusnak* igazságos volta, és a' *Spanyol* nemzet' *Constitutziójaért*, függetlenségiért és szabadságáért bizonyított buzgó eltökéllettsége, előadattassék. —

A' *Sennor Sanchez* javallásaira nézve meghatározta a' *Congressus*, hogy vizsgáltság alá vétetessenek. Ő utánna *Sennor Reyna* állott-fel, és e'képpen szólt: „Mikor a' mi *Fejedelmünk Ferdinandus* a' világra jött, a' *Spanyol* nemzetén való „telyes *Fejedelmi* jussal jött a' világra.“ — Ezen szókra felszóllaltak néhány *Deputatusok*, megintvén *Reynát*, hogy tartsa a' meghatározott rendhez magát: *Reyna* pedig folytatta beszédét, mondván, „hogy a' „*Spanyol* nemzet' képviselőinek szabad volna úgy beszélni, mint akarnak“ — melyre némely tagok ismét felszóllalván

azt mondták, hogy igaz a' mit *Reyna* mond, hanem az is igaz, hogy a' nemzet' képviselőinek a' Constitutzióval megegyezőleg kell beszélni.

Sennor *Reyna* így folytatta szavait: „Mikor *IV-dik Károly* a' Koronát letette, „just nyert *VII-dik Ferdinandus* arra, „hogy népének Királyává és urává legyen. „Mihelyest ő a' Spanyol nép között jelen „leszen, hogy őseinek thronussokra űljön, „azonnal teljes [*absoluta*] uralkodói just „kell néki gyakorolni, mihelyest a' lábát „a' határon általteszi.“

Ezen szók után néhány Kortések felállottak 's tüzesen kikeltek Sennor *Reyna* ellen ezen tudományokért, 's a' karokban találtató nép is nyilvánossággal kijelentette a' maga ellene való boszszankodását, kiáltozva kívánván, hogy kergessék ki a' Congressusból. Némelly Kortések az Előlülő' asztala mellé menvén körülötte zsibongottak, ki egy ki más javallást akarván béíratni; a' midőn azonban a' Titoknok *Teran* e'képpen kiáltott-fel: Azt kívánom, hogy a' *Reyna*' szavai irattassanak-le, 's azokhoz képest bánnyunk úgy velle, mint a' rendelések kívánják. Azonközben azt súgta valamelyik Kortés a' Titoknok'fülibe, hogy itt e' féle hevességre telyességgel semmi szükség nintsen; a' melyre *Teran* ismét így kiáltott-fel: Én a' Constitutzióért akarok élni halni, és a' ki magában hasonló tüzet nem érez, annak nem kell ezen Congressusban találatni.

Végezetre helyre állott néminéműképpen a' tsendesség, 's az Előlülő felolvastatta a' Congressus belső rendtartásait illető czikkelyek között azt, melyben a' van meghatároztatva, hogy miképpen kell az olyan Kortessel bánni, a' ki illetlenséggel szól a' Congressusnak valamely más tagja ellen; a' Vice-Előlülő pedig e'képpen szólott: Sennor *Reyna*! úgy látszik, hogy a' Congressus az úrnak valamely szavaiban megbotránkozott; ezen

szavakat a' Titoknokok között valamelyiknek le kell írni, 's az úrnak el kell távozni a' Congressusból addig, míg ez, ezen tárgyra nézve határozást teszen. — Az után elé szólíttatott *Teran* a' Titoknok, hogy olvassa-fel a' *Reyna* szavait, a' mellyek már leíratattak vala, 's a' mellyek ezek valának: „a' Királynak teljes „[*absoluta*] Felsőséget kell gyakorolni.“

Sennor *Echeveria* azt kívánta, hogy a' megbántót haladék nélkül küldjék által strázsák által a' Congressus' ítélőszéke eleibe, azért, hogy ez a' megbántás nem tsak egyik valamelyik Kortest, hanem az egész népet érdekli. — Sennor *Reyna*, a' ki ezen beszédekert mind fennálva, 's a' kezivel az állát simogatva halgatta, néhány versben beszélni kezdett 's a' képviselői just emlegette: de a' sok Kortéseknek és népnek ellenkező kiáltásai őtet elhalgattatták. Azután ismét helyreállott néminéműképpen a' tsendesség, 's a' Vice-Előlülő e'képpen szólott: „Sennor Reynának beszélni kell, és ket módon, t. i. vagy a' Congressusnak való elégtétel, vagy“ — Itt az utolsó szónál meg kellett állani a' Vice-Előlülőnek, olyan nagyon kiáltozták a' Kortések és a' nép, „hogy ez az elégtétel semmit nem használ.“ — Végezetre parantsolta a' Vice-Előlülő Reynának, hogy távozzék-el a' gyűlésből.

Sennor *Cepero* így szólott: — Ki gondolta volna valaha, hogy egy ember a' maga polgártársaitól az ő jussaiknak védelmezésekre hívatatván, 's kinek meghatalmazó írása azoknak a' Spanyoloknak vérekbe van áztatva, a' kik azért áldozták-fel életjüket, hogy a' Despota *Bonapárté*től való elnyomattatás alól megmenekedhessenek, azért jelenjék-meg a' nemzeti Congressusban, hogy tulajdon Constitutziójának Tyrannusává legyen? Nem *Ferdinandusért*, hanem a' *Despotáért* beszéljenek az ő érzékenységei. Mi lett volna *Ferdinandusból*, ha egy Spanyol nép nem

Iett volna a' világon, a' melly az ő jussait és thronusát vérevel örökre megvegye. A' jelen lévő történetből tanulja - meg a' Congressus és a' nép, hogy magát eltsábíttatni ne engedje. Sok Agensei vannak a' Tyrannusnak e' fél szigeten."

Mind ezekután ez az egész veszeke-dés tárgya egy Biztosság' eleibe adattatott, hogy vizsgálja - meg, és mennel elébb lehet mondja - meg az azeránt való vélekedését. A' Biztosság a' dolgot megvizsgálván Febr. 4.dikén következő két pontokból álló jóvállást terjesztett a' Congressus' eleibe, 1)-ször; Hogy Sennor Reyna meghalgatassék, írásban akár szóval mentse magát az ellene való panaszok ellen, 2)-ször; hogy ekkor osztán a' Kortések határozzák meg, hogy által kell ötet adni a' megvisgáltatásra.

~~~~~

Azt a' Constitutziót, mellyet a' Kortések most minden felforgó környűlálásokban mint sinormértéket úgy hordoznak szemeik előtt, az ő Congressusok *Kadikszban* az 1812-dik esztendőben, a' VII-dik Ferdinandus' nevében készítette, 's ugyan azon esztendőben Mártzius 19-dikén hirdettette - ki. Minthogy erről nekünk is emlékeznünk kell írásainkban, szükségesnek tartjuk ezt legalább summásan mi is közönségesse tenni: —

Az egész *Constitutzió* tíz *Titulusokból* áll, a' mellyek 384 tikkelyeket foglalnak magokban: — Az *Első Titulus* a' Spanyol nemzetről és a' Spanyolokról beszéll. Ennek 3-dik tikkelyében ezek mondatnak: a' Nemzeten áll, hogy a' Státusfundamentomus törvényeit meghatározza. A' 4-dik tikkelyben ezek vétettek-fel fundamentomúl: A' nemzet' kötelessége hogy a' polgári szabadságnak bölts és igazságos törvényeit, a' tulajdont, 's egyenégyen minden embereknek, kikből ő áll, minden egyéb törvényes jussaikat oltalmazza. Minden Spanyolok, minden külömbseg nél-

kül, vagyonjoknak mértékjek szerént hordozni tartoznak a' közönséges terheket; minnyájok köteleztetnek fegvverhordozásra, ha a' törvények által arra meghívattatnak.

A' *Második Titulus* beszéll a' Spanyol földről, a' Vallásról, és az Administratzióról. A' Spanyol földhöz tartoznak mind azok a' Déli és Északi Ámerikai tartományok is, mellyek magokat már régen szabadoknak tenni kibirdettették, sőt még az a' része is *St. Domingónak*, mellyet a' Spanyolok a' Frantziáknak már régen által engedtek vala, de a' mellytől végezetre a' Szeretseneknek feltámadások miatt mind a' kettőjük egészszen elestek. A' Spanyolok' vallása örökre a' *Catholica, Apostolica, Római, egyedül igaz, Religió*. Ezt a' nemzet bölts és igazságos törvények által védelmezi, és minden egyéb vallásoknak gyakoroltatásokat tilalmazza. A' közönséges Administratziónak tárgya a' nemzet' boldogsága, azért, minthogy minden polgári társaságoknak céljok semmi nem egyéb, hanem mind azoknak a' tagoknak javok, mellyekből a' nemzet áll. A' közönséges Administratzió áll egy mérséklett *Örökös Monarchiából*. A' törvényhozói hatalom a' Kortéseké a' Királlyal együtt. A' törvénynek végrehajtását illető hatalom a' Királyé. Az igazságnak a' polgári és criminális esetekben való kiszolgáltatása a' törvényes ítélőszékek' foglalatossága.

A' *Harmadik Titulus* a' Kortesekről beszéll: A' Spanyol Polgárok által törvényesen kiválasztatott Deputátusoknak, kik a' nemzet' képét viselik, egyesülések teszik a' Kortesi Gyűlést. Őket a' polgári gyűlekezetek nevezik - ki a' Közönségekben, Kerületekben, és Tartományokban. Minden esztendőnként Mártzius 1-ső napján a' fő városban gyülekeznek össze. Minden két esztendőben újra választatnak. Az üléseket a' Király nyitja - ki. A' Kortések a' Király jelenlétében soha nem tanátskoz-

batnak. Mikor a' Ministerek a' Király' nevében nyilatkoztatásokat vagy javallásokat terjesztenek a' Kortések' eleibe, jelen lehetnek ezeknek tanátskozásaikban ezek-től meghatároztatandó módon, de a' voksoláskor eltávozni kéntelenítetnek. Rendszerént közönségesen (a' közönség' jelenlétében) tanátskoznak a' Kortések, csak azok az esetek vétetnek -ki, a' mellyek titkos tanátskozást kívánnak. A' tagok minden időben bántódhatatlanok a' magok vélekedéseikért; a' criminalis esetekben csak a' Kortesi ítélőszék' eleibe idéztethetnek; az ő ülések alatt 's még azután is egy esztendeig semmi egyéb polgári ítélőszék' eleibe nem állíttathatnak. Hogy a' Királyi hatalom semmi féle befolyást ne szerezhessen magának a' Kortésekhez, egy Deputaturnak sem szabad az alatt míg a' gyűlések tartatnak 's azután is egy esztendeig, a' Királytól semmi némű jutalmat és kegyelmet elfogadni, valamint szintén a' maga vagy más számára kérni. —

A' Kortések' számára tartatott-fel: 1) törvényeket projektálni (javallani), meghatározni, megmagyarázni, 's a' szükség kívánván eltörlni; 2) a' Királyt, az Asturiai Princzet, és az Országlószék' tagjait meghiteltetni; 3) mind azokat a' kétségeket, mellyek a' thrónusra való következésre nézve előfordúlhatnak, eligazítani; 4) előfordúlható esetekben a' birodalomnak Régenséget nevezni; 5) az Asturiai Princzet, annak és koronaörökösnek lenni megesmérni; 6) a' kis idejű Királynak, ha e' történet magát előadja, Tútorot rendelni; 7) a' Királytól szerzettetett minden köteseket, mellyek megtámadólag való szövetséget, hadi segedelmet és kereskedést tárgyaznak, a' megerősítetés (ratificatio) előtt helybehagynt; 8) idegen seregeknek az országba való bébottsáttatásokat megengedni; 9) közönséges ítélőszékeknél és tiszti karoknál tiszti helyeket rendelni vagy eltörlni; a' szárazon és tengeren tartan-

dó hadi er t, eszteudónként, valamint békesség', úgy háború idején is a' Király' javallására meghatározni; 11) a' hadi, a' hajós, és a' nemzeti seregeknek minden ágaikra nézve, mellyekből állanak, rendeléseket tenni; 12) a' közönséges Administratzióra megkívántató költségeket 's 13) az adónak nemeit, minden eszteudónként, meghatározni; 14) szükséges esetekben a' nemzet hitelére kezességet vállalni; 15) az adóknak a' tartományok között való felosztattatásokat megerősíteni; 16) a' közönséges kintsnek kiadattatásáról való számadásokat megvizsgálni és helybehagyni; 17) vámokat és vámlaistromokat (tarifákat) határozni; 18) a' Státus' jószágainak administratziókat, megtartatásokat, vagy elidegenítetésekkel illettő rendeléseket megtenni; 19) a' pénz minéműségit, valamiképpen 20) a' mértéket és fontot meghatározni; 21) Minden industriát előmozdítani, segíteni, 's azoknak akadályait elhárítani; 22) a' közönséges tanuláshoz, 's az Astúriai Princz' neveltetésének plánumát megerősíteni; 23) a' birodalom' belső bátorságára 's az egészség' állapotjára nézve kiadatandó rendeléseket helybe hagyni; 24) a' nyomtatásbéli politikai szabadságot védelmezni; 25) a' Státustitoknokoknak és egyéb közönséges tisztviselőknak számadás alatt való tartattatásokra vigyázni; 26) minden olyan esetekben, mellyekben a' Constituzió kívánja, minden végzéseket helybehagyással megerősíteni vagy meg nem erősíteni.

A' törvényhozásra nézve még nagyobb hatalmat tartott-fenn magának ezen Titulusban a' Kortések' gyűlése: egyedül csak e' gyakorolja a' törvény hozást; minden tagnak jussa van arra, hogy törvényt projektáljon. Ha egy ilyen javallás a' voksok' többsége által helybe hagyatik, azután egy Deputatzió által megerősítetés végett a' Király' eleibe terjesztetik,

[A' többi következik.]